

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Č.j.: 11 771/2005-25

Českomoravský odborový svaz pracovníků školství
Č.j.: 774-15/2-2005

Právní výklad

k § 23 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, a § 8a zákona č. 143/1992 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a některých dalších organizacích a orgánech, ve znění zákona č. 563/2004 Sb.

1. Podle § 23 odst. 1 zákona č. 563/2004 Sb. (dále jen "zákon") je ředitel školy povinen stanovit pedagogickému pracovníkovi týdenní rozsah hodin přímé pedagogické činnosti na období školního vyučování nebo na pololetí školního vyučování. Ředitel školy zřizované MŠMT, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí přitom musí vycházet z **týdenního rozsahu přímé pedagogické činnosti stanoveného pro jednotlivé kategorie pedagogických pracovníků zvláštním právním předpisem** (dále jen "**základní pedagogický úvazek**"). Tímto zvláštním předpisem je nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků (dále jen "zvláštní právní předpis").

Například:

Ředitel stanoví podle přílohy zvláštního právního předpisu

- učitelce mateřské školy - 31 hodin týdně

- učitelé základní školy - 22 hodin týdně

- učitelé střední školy - 21 hodin týdně

- vychovatelé podle potřeby provozu školní družiny nebo školního klubu - 29 hodin týdně (v rámci rozpětí 28 až 30 hodin týdně)

- učitelé odborného výcviku (dříve mistrovi odborné výchovy) - 34 hodin týdně (v rámci rozpětí 25 až 35 hodin týdně)

- učitelé – výchovnému poradci na ZŠ s počtem žáků do 250 – 20 hodin týdně (22-2) – viz. § 3 odst. 3 písm. a) zvláštního právního předpisu

Výše uvedený rozsah je tedy **základním pedagogickým úvazkem**. Za základní pedagogický úvazek spolu s nepřímými a souvisejícími pedagogickými činnostmi do stanovené pracovní doby, tj. do 40 hodin týdně, přísluší pedagogickému pracovníkovi měsíční platový tarif podle přílohy č. 2 k nařízení vlády č. 330/2003 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů.

2. Týdenní rozsah přímé pedagogické činnosti lze rozvrhnout nerovnoměrně na jednotlivé týdny tak, aby nebyl překročen v průměru ředitelem stanovený týdenní rozsah přímé pedagogické činnosti za období nejdéle 3 po sobě následujících měsíců (viz. § 2 odst. 3 zvláštního právního předpisu). Nerovnoměrné rozvržení přímé pedagogické činnosti se provede předem písemně, zároveň se stanovením období podle věty první.

3. Rozvržením přímé pedagogické činnosti do jednotlivých týdnů je upřesněn rozsah přímé pedagogické činnosti pro jednotlivé týdny. Toto je východiskem pro posouzení vykonání **hodin přímé pedagogické činnosti nad stanovený rozsah** (tzv. "**přespočetných hodin**").

Například:

Pokud je rozsah přímé pedagogické činnosti rozvržen na jednotlivé týdny nerovnoměrně, budou přespočetnými hodinami ty hodiny, ve kterých bude pedagog vykonávat přímou pedagogickou činnost nad rámec, který mu byl stanoven pro příslušný týden: učitel základní školy vykonává přímou pedagogickou činnost v kalendářním měsíci tak, že v sudých týdnech vykonává přímou pedagogickou činnost v rozsahu 20 hodin týdně a v lichých týdnech 24 hodin týdně. Přímou pedagogickou činností nad stanovený rozsah (přespočetnými hodinami) jsou tedy v sudých týdnech 21. a další hodiny a v lichých týdnech 25. a další hodiny.

V případě snížení rozsahu přímé pedagogické činnosti na základě platných právních předpisů je přímou pedagogickou činností nad stanovený rozsah podle § 23 odst. 3 zákona každá hodina přímé pedagogické činnosti nad takto snížený rozsah (např. výchovný poradce nebo pedagog studující při zaměstnání, kterému zaměstnavatel poskytuje úlevy při studiu).

4. Z ustanovení § 23 odst. 3 zákona vyplývá, že pedagogický pracovník může vykonat maximálně 6 hodin přímé pedagogické činnosti nad základní pedagogický úvazek, tj. nejvýše 6 přespočetných hodin. Z toho jen 4 hodiny týdně mu může ředitel nařídít.

5. Přímá pedagogická činnost nad stanovený rozsah (přespočetné hodiny) je odměňována příplatkem podle § 8a zákona o platu, z kterého vyplývá, že pedagogickému pracovníkovi přísluší za hodinu přímé pedagogické činnosti **vykonané** nad rozsah hodin stanovený ředitelem podle zvláštního právního předpisu (tj. nad základní pedagogický úvazek stanovený ředitelem na konkrétní týden) příplatek ve výši dvojnásobku průměrného hodinového výdělku.

Například:

Učitel základní školy má stanoveno ředitelem školy na základě zvláštního právního předpisu 22 hodin přímé pedagogické činnosti týdně a současně je mu nařízen výkon přímé pedagogické činnosti o dvě hodiny vyšší. Jsou-li tyto 2 hodiny týdně učitelem skutečně odučené (žádná z nich neodpadne), jde o hodiny přespočetné a proplácení se příplatkem ve výši dvojnásobku průměrného hodinového výdělku. Bude-li tomuto učiteli nařízen nebo s ním dohodnut z důvodu zajištění chodu školy další výkon přímé pedagogické činnosti (suplování), např. v rozsahu dalších tří hodin, posuzují se tyto hodiny rovněž jako přespočetné a učiteli za ně přísluší příplatek podle § 8a zákona o platu.

6. Skutečně vykonané nařízené a dohodnuté přespočetné hodiny budou tedy pedagogickým pracovníkům vždy propláceny bez ohledu na skutečnost, zda pedagogický pracovník splnil celý svůj ředitelem stanovený základní pedagogický úvazek (tj. bez ohledu na to, že pedagogickému pracovníkovi například odpadla hodina přímé pedagogické činnosti z jeho základního pedagogického úvazku).

K tomuto účelu doporučujeme v rozvrhu týdenní pracovní doby vymezit, které hodiny jsou hodinami přespočetnými. Rovněž v evidenci pracovní doby je účelné evidovat tyto hodiny zvlášť.

Poznámka: Podle § 84 zákoníku práce je zaměstnavatel povinen rozvrhnout týdenní pracovní dobu po projednání s příslušným odborovým orgánem zpravidla do pětidenního pracovního týdne.

Z dikce ustanovení § 8a zákona o platu je zřejmé, že příplatek za přímou pedagogickou činnost nad stanovený rozsah přísluší pedagogickému pracovníkovi pouze tehdy, pokud dohodnuté nebo nařízené přespočetné hodiny skutečně vykonal .

Například:

Pedagogický pracovník vykonává pravidelně každé pondělí 1 přespočetnou hodinu; na

Pondělí velikonoční tuto hodinu nevykoná, a proto mu nebude příplatek poskytnut.

7. V týdnu, ve kterém připadají některé pracovní dny na dlouhodobě plánované školní akce (např. exkurze, výlety apod.), popřípadě na prázdniny, může zaměstnavatel rozvrhnout pedagogickým pracovníkům přímou pedagogickou činnost tak, aby v těchto případech nebylo nutno uplatňovat § 23 odst. 3 zákona vůbec a nebo jen ve výjimečných případech. Zaměstnavatel může jiné činnosti (které nejsou přímou pedagogickou činností) přesunout na dny prázdnin nebo školních akcí a přímou pedagogickou činnost kumulovat do ostatních dnů v týdnu. Při provádění případných změn v rozvržení přímé pedagogické činnosti na jednotlivé dny v týdnu je však třeba dbát ustanovení § 7 odst. 2 a § 8 odst. 3 zákoníku práce. Rozhodnutí o změnách v rozvržení přímé pedagogické činnosti musí předcházet účinnosti a realizaci těchto změn, tj. že musí být provedeny a oznámeny pedagogickému pracovníkovi před začátkem příslušného týdne.

8. V případě sjednání nebo povolení kratší než stanovené týdenní pracovní doby se úměrně tomu sníží týdenní rozsah přímé pedagogické činnosti. Pedagogickému pracovníkovi, s nímž je sjednána kratší pracovní doba, se poskytuje plat (platový tarif a další složky platu) odpovídající této kratší pracovní době v souladu s ustanovením § 86 zákoníku práce (tj. ve výši poměrné části platu připadající na kratší pracovní úvazek).

Dojde-li na základě dohody zaměstnance se zaměstnavatelem k navýšení sjednaného kratšího pracovního úvazku (např. z důvodu odučených hodin navíc za zastupování nepřítomného pedagogického pracovníka), je nutné s ohledem na ustanovení § 3 zákona o platu (zásada „za stejnou práci stejný plat“) zvýšit úměrně rozsahu těchto hodin také poměrnou část platu - jde o tzv. **proplácení hodin až do plného úvazku a do plného měsíčního platového tarifu** podle platové tabulky.

Zaměstnavatel může při uzavření nebo změně pracovní smlouvy podle § 86 zákoníku práce dohodnout se zaměstnancem případné pohyblivé navyšování sjednané týdenní kratší pracovní doby až do výše, na níž se zaměstnavatel se zaměstnancem dohodnou, maximálně však do výše stanovené týdenní pracovní doby – viz § 83a zákoníku práce.

Příklad č. 1:

Učitel ZŠ, platové zařazení 12/6, pracuje na částečný pracovní úvazek – 16 vyuč. hod. týdně, tj. úvazek 0,727:

Platový tarif při 0,727 prac. úvazku činí 12 395 Kč měs.

Osobní příplatek při 0,727 prac.úv. činí 1 454 Kč měs.

*Celkem **13 849 Kč měs.***

Počet hod. suplování v konkrétním měsíci činí 24 hod., tj. 6 hod. týdně, pracovní úvazek se navýší o 0,273, tj. o 4 655,- Kč měs. v platovém tarifu a o 546,- Kč měs. v osobním příplatku, tj. v daném případě do plného úvazku, tj.:

platový tarif 17 050 Kč měs.

osobní příplatek 2 000 Kč měs.

*Celkem **19 050 Kč měs.***

Počet hodin suplování v dalším měsíci činí 28 hod., z toho 24 hod = navýšení do 1,0 úvazku (viz výše) a další 4 hod. jsou přespočetné a proplatí se příplatkem podle § 8a zákona o platu.

Příklad č. 2:

Učitel ZŠ, platové zařazení 12/11, pracuje na částečný pracovní úvazek 11 vyuč. hod. týdně, tj. úvazek 0,5:

Platový tarif při 0,5 prac. úvazku činí 10 075 Kč měs. (20 150 Kč měs. při 1,0 prac. úvazku)

Osobní příplatek při 0,5 úv. činí 1 000 Kč měs. (2 000 Kč měs. při plném úvazku)

Celkem **11 075 Kč měs.** (22 150 Kč měs. při plném úvazku)
Suplované hodiny v konkrétním měsíci činí 28 hod, tj. cca 7 hod. týdně, tj. navýšení úvazku z 0,5 na 0,817 - tomuto navýšenému úvazku odpovídá:
Platový tarif při 0,817 prac. úvazku 16 462 Kč měs.
Osobní příplatek při 0,817 úvazku 1 634 Kč měs.
Celkem **18 096 Kč měs.**

Celkem 18 096 Kč měs.

9. Podle ustanovení § 23 odst. 4 zákona je přímou pedagogickou činností nad stanovený rozsah i přímá pedagogická činnost při zastupování nepřítomného pedagogického pracovníka. Za zastupování nepřítomného pedagogického pracovníka nelze považovat dozor, ale pouze výkon přímé pedagogické činnosti ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 zákona, tj. přímé pedagogické činnosti vykonávané přímým působením na vzdělávaného, kterým se uskutečňuje výchova a vzdělávání podle vzdělávacích programů. Zaměstnavatel předem stanoví, zda při zastupování nepřítomného pedagogického pracovníka jde o dozor, nebo o výkon přímé pedagogické činnosti.

10. Příplatek podle § 8a zákona o platu náleží i vedoucím pedagogickým pracovníkům (neuplatní se § 10 odst. 2 zákona o platu).

11. Zákon o platu ani jiný platový předpis nijak neomezuje poskytování tohoto příplatku v souběhu s příplatky dalšími (např. příplatek za noční práci nebo příplatek za práci v sobotu a v neděli). Poskytování příplatku nelze nahrazovat poskytnutím pracovního volna.

Mgr. Václav Pícl, v.r.
I. náměstek ministryně
školství, mládeže a tělovýchovy

Mgr. František Dobšík, v.r.
předseda
Českomoravského odborového
svazu pracovníků školství

V Praze dne 21. února 2005